

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissies voor Buitenlandse Zaken en voor Defensie bestond bij een drietal fracties de behoefte de ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over hun brief d.d. 26 juni 2009 inzake de verlenging en verkleining van de Nederlandse bijdrage aan de NAVO trainingsmissie in Irak (29 521, nr. 111).

De ministers hebben op de vragen en opmerkingen geantwoord bij brief van . 2009. De vragen en opmerkingen van de fracties en de antwoorden van de ministers zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Ormel

De voorzitter van de vaste commissie voor Defensie,
Van Miltenburg

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Van Toor

Inbreng van de fractie van het CDA

De leden van de fractie van het CDA hebben met belangstelling kennis genomen van voorliggende brief. De regering informeert de Kamer over haar besluit een bijdrage te leveren aan de NAVO-trainingsmissie in Irak bestaande uit vijf staffunctionarissen tot en met december 2009. Genoemde leden hechten groot belang aan de opbouw van Iraakse veiligheidsstructuren en het trainen van de Iraakse functionarissen. Een eigen, goed functionerend veiligheidsapparaat van leger en politie in Irak is een noodzakelijke voorwaarde voor meer veiligheid. De leden van de fractie van het CDA hebben de Nederlandse bijdrage aan deze missie dan ook altijd gesteund, onder de voorwaarde dat de veiligheid van de betrokken militairen voldoende gewaarborgd is. Het is goed om kennis te nemen van het feit dat de doelen van de missie bijna zijn voltooid. Het laat zien dat de Iraakse autoriteiten zelf in staat zijn verantwoordelijkheid te dragen voor de opbouw van de eigen veiligheidssector. De Nederlandse bijdrage wordt teruggebracht naar vijf personen. Kan de regering wederom in voldoende mate de veiligheid van deze personen garanderen? En op basis van welke gronden komt de regering tot dit oordeel?

Enige onduidelijkheid blijft bestaan over het moment waarop de overdracht van verantwoordelijkheid voor de trainingsactiviteiten zal zijn voltooid en waarop fase vier wordt gestart. In de brief meldt de regering dat de vijf stafleden worden ingezet bij de «eventuele omvorming» van de missie. Kan de regering aangeven waarom op dit moment nog niet duidelijk is wanneer fase vier van start gaat, van welke voorwaarden dit afhankelijk is en welke gevolgen dit heeft voor het functioneren van de Nederlandse stafleden?

In de brief meldt de regering dat over een verblijfsbasis voor de trainingsmissie in Irak na 31 juli 2009 nog moet worden onderhandeld door de NAVO en de Iraakse autoriteiten. Wat is de reden dat hierover nog onderhandeld moet worden? De leden van de fractie van het CDA gaan er vanuit dat alvorens de vijf functionarissen afreizen, dit goed geregeld is en er op dit vlak zich geen verslechtering mag voordoen. Zij vernemen graag een bevestiging van de regering op dit punt.

De regering stelt in de brief dat de trainingsmissie wordt omgevormd en dat de missie mogelijk minder militair en meer civiel wordt. Om die reden kiest de regering ervoor om deze bijdrage niet meer via de gebruikelijke artikel 100 procedure, maar wel langs de lijnen van het Toetsingskader, aan de Kamer voor te leggen. De leden van de fractie van het CDA vragen de minister of hiermee een beleidswijziging in werking treedt, daar het hier gaat om inzet van militairen die mogelijk meer civiel gaan optreden, maar nog wel deelnemen aan een militaire missie? Indien er inderdaad een beleidswijziging optreedt, welke argumenten heeft de regering hier dan voor en hoe ziet het nieuwe beleid rondom artikel 100 er dan uit? Indien er sprake van staand beleid is, zouden deze leden aan de hand van casuïstiek van de regering willen vernemen welke interpretatie zij aan artikel 100 geeft. Wanneer is er wel sprake van een artikel 100 situatie en wanneer niet en op basis van welke argumenten komt de regering tot dat oordeel?

Inbreng van de fractie van de SP

De leden van de fractie van de SP maken bezwaar tegen de beslissing van de regering om deze bijdrage niet via de artikel 100 procedure aan de Kamer voor te leggen. Het feit dat de missie nog slechts op stafniveau wordt voortgezet is daarbij volgens hen niet van belang. Het gaat in de ogen van deze leden om een verlenging van een missie met een hoog

politiek profiel, een wankel politieke en militaire situatie in Irak en tevens met onverminderd grote risico's voor direct betrokkenen. Daarom blijft het voor hen noodzakelijk dat de Kamer via een artikel 100 procedure hierover beslist. Deze beslissing van de regering zou volgens deze leden een precedent kunnen scheppen, waarbij de Kamer zich stilzwijgend neerlegt bij het uitzonderen van stafmissies van de artikel 100 procedure. Zij vragen of de regering bereid is om een eventuele verlenging waarop wordt gewezen in deze brief, bijvoorbeeld eind dit jaar, gewoon opnieuw in een artikel 100 procedure voor te leggen? De leden spreken de verwachting uit dat de regering zal melden dat dit een uitzonderlijke situatie is, waar verder geen gebruik meer van zal worden gemaakt.

De leden van de fractie van de SP vragen wat bedoeld wordt met «eventueel omvorming» voor de komende vijf maanden. Wat is de huidige stand van de onderhandelingen over een verblijfsbasis voor de trainingsmissie na 31 juli 2009? Wat is het alternatief als voor die datum geen overstemming wordt bereikt? Wat zijn de struikelpunten in de onderhandelingen: zichtbaarheid van de NAVO-troepen, financiële tegemoetkoming, andere redenen? Wat wordt precies bedoeld met «de oorspronkelijke doelen zijn nagenoeg bereikt»? Wat is nagenoeg? Gaat het om de resterende zes maanden om die doelen te realiseren, of wordt iets anders bedoeld?

Nu de Amerikaanse bezettingstroepen zich uit de steden van Irak hebben teruggetrokken lijkt volgens de leden van de SP een nieuwe situatie aan te breken. Het is volgens hen echter te vroeg om dat definitief te stellen. Dat kan beter eind 2010 worden beoordeeld als de Amerikanen inderdaad allemaal zijn teruggetrokken. De politieke spanningen in Irak zijn nog niet verminderd en Irak gaat een nieuwe spannende tijd tegemoet. Daarbij gaat het niet alleen om de zeggenschap over de grondstoffenvoorraden, maar ook over de onderlinge verhoudingen tussen bevolkingsgroepen. Deze leden beschouwen deze nieuwe situatie als een direct gevolg van de bezettingspolitiek en vragen de regering wat de plannen zijn bij een verslechterende situatie, bijvoorbeeld indien de burgeroorlog opnieuw zou opblazen zoals in de jaren 2006 en 2007? Een scenario dat volgens hen niet voor onmogelijk wordt gehouden. Worden de Nederlandse militairen dan teruggetrokken? Indien neen, waarom niet, maar wat doen zij dan? Verder vragen zij zich af wat de rol van de NAVO is in dat soort situaties.

Vanaf het begin van de missie NTM-I hebben de leden van de fractie van de SP erop gewezen dat deze missie een NAVO-middel was om de Amerikaans-Britse interventie van 2003 te ondersteunen. Dat was en blijft het belangrijkste probleem van deze leden met deze missie. Deze missie zien zij vooral als een ondersteuning van de Amerikaanse politiek; de bondgenoten doen ook een beetje mee, hoewel niet direct in actieve oorlogsvoerende zin.

De leden van de fractie van de SP hebben de afgelopen jaren herhaaldelijk gepleit voor grotere Nederlandse humanitaire steun aan de slachtoffers onder de Iraakse bevolking van de oorlogen vanaf 1980. Ook wezen zij op de bijzondere verantwoordelijkheid van Nederland omdat het regime van Saddam Hoessein tot 1985 door Nederlandse bedrijven van chemicaliën voor strijdgassen is voorzien en omdat een Nederlandse handelaar daarmee na dat jaar is doorgegaan. Bovendien bepleiten deze leden erkenning van de genocide tegen het Koerdische volk in de jaren tachtig van de 20ste eeuw en volledige openheid over de buitenlandse steun aan het Baath-regime van Saddam Hoessein. Zij zouden graag hier een reactie op zien. Daarom geven de leden van de fractie van de SP de voorkeur aan dit soort steun van Nederland boven militaire hulp, ook nu de Ameri-

kaanse interventietroepen de weg naar huis zijn ingeslagen. Daar zullen ze eind 2010 waarschijnlijk allemaal aankomen.

Inbreng van de fractie van de PVV

De leden van de fractie van de PVV hebben met belangstelling kennis genomen van onderhavig besluit van de regering tot verlenging en verkleining van de Nederlandse bijdrage aan de NAVO Trainingsmissie Irak. Deze leden vinden het belangrijk dat de mensen in het land – de militairen en de politie – worden getraind om ervoor te zorgen dat ze zichzelf in moeilijke situaties kunnen redden. De trainingsmissie vordert steeds verder en speelt een belangrijke rol bij de opbouw van de veiligheidssector. De leden van de fractie van de PVV hebben geen bezwaar tegen de voorgenomen verlenging en verkleining van de trainingsmissie tot 31 december 2009. Deze leden hebben echter nog wel enkele vragen ter verduidelijking.

De leden van de fractie van de PVV constateren dat de missie ondanks moeilijke omstandigheden grotendeels volgens schema verloopt. Kunnen deze moeilijke omstandigheden nog leiden tot een verlenging en weer een vergroting van de missie? De Iraakse autoriteiten zijn zeer tevreden over de bijdrage die de missie levert bij de opbouw van de Iraakse veiligheidsstructuren. Hoe staat de Iraakse bevolking hier tegenover?

De leden van de fractie van de PVV hebben geconstateerd dat de regering in het najaar zal bepalen of een voortgezette deelname aan NTM-I na 31 december 2009 nog opportuun is. Deze leden vragen zich af welke voorwaarden de regering daaraan zou stellen. Wanneer is de missie nog wel opportuun en wanneer niet?

De leden van de fractie van de PVV hebben geconstateerd dat er het afgelopen jaar sprake was van verdergaande voortgang in het politieke proces van Irak. Deze leden maken zich zorgen over andere niet te onderschatten onderwerpen zoals in de brief genoemd worden, met name de noodzakelijke herziening van de grondwet. Wat is daarbij de stand van zaken? Welke maatregelen worden er genomen dat zodat daar ook voldoende vooruitgang geboekt kan worden?

Momenteel zijn fundamentele vrijheden zoals vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst en overtuiging et cetera formeel gewaarborgd. De leden van de fractie van de PVV constateren dat Nederland en de EU de Iraakse autoriteiten regelmatig oproepen de mensenrechten, waaronder de rechten van etnische en religieuze minderheden te waarborgen. Afgelopen week heeft er weer een golf terroristische aanslagen op christelijke kerken plaatsgevonden, waaronder een van de hevigste op de Iraakse christelijke minderheid tot dusver. Wat voor maatregelen nemen de Iraakse autoriteiten om de christelijke minderheid te beschermen en welke rol speelt Nederland hierin? En in welke mate heeft de onderhavige trainingsmissie eigenlijk iets opgeleverd voor de christelijke minderheid in Irak? Blijft de regering voorts de veiligheidssituatie van de Iraakse christenen aandachtig volgen en hun mensenrechtensituatie onder de aandacht van autoriteiten brengen? Is de regering van oordeel dat een aanmerkelijke verbetering van de veiligheids- en mensenrechtensituatie van de christenen in Irak een noodzakelijke voorwaarde is voor verdere steun – in welke vorm ook – van Nederland aan de overheid van Irak? Wil de regering dit formuleren in een toetsbaar en aan een tijdslijn gebonden schema van voorwaarden waaraan Irak op dit punt moet voldoen? De leden van de fractie van de PVV constateren dat mogelijk aanvullende trainingen en mentoring wenselijk zullen worden geoordeeld en dat dit najaar de NAVO daarover een besluit zal nemen. Is de regering van plan haar hulp aan te bieden en zo ja, onder welke voorwaarden?